

החודש הזה לכם - בארץ מצרים דווקא

כידוע, רש"י הראשון על התורה מעלה את הרעיון שהתורה הייתה צריכה להתחיל בפרשת השבוע שלנו, נכון יותר בפרשת החודש הזה לכם: "אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא (שמות יב ב) מהחודש הזה לכם, שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל". והנה זכינו להגיע לפרשה זו השבת.

אז בואו נתחיל את התורה ונקרא את שני הפסוקים הראשונים של החודש הזה לכם: "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר: הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְכֶם רֵאשִׁי הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְכֶם לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה". הפסוק השני ידוע ומפורסם: "החודש הזה לכם", אבל מה נעשה עם הפסוק הראשון: "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר" – מה בא זה ללמדנו? כותרת לפרשת החודש? מה החידוש כאן? וכי אנחנו לא יודעים כבר שתיים וחצי פרשות שהקב"ה מדבר עם משה ואהרן להוציא את בני ישראל מארץ מצרים: למה צריך לחזור ולספר לנו שהיה דיבור של הקב"ה עם משה ואהרן בארץ מצרים?

רש"י אמנם חותר להגיע לפסוק השני: "החודש הזה לכם", אבל לא מתעלם מפסוק הפתיחה: "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר". בעקבות מדרש מכילתא, מדגיש רש"י את המילים "בארץ מצרים" ומסביר שההתגלות למשה ואהרן לא הייתה בתוך מצרים, אלא "בארץ מצרים" – מחוץ לכרד, משום שמצרים עצמה הייתה מלאה בעבודה זרה וגילולים! איך אפשר לתת לעם ישראל את המצווה הראשונה – את המצווה שמבדילה בינם ובין אומות העולם, מצווה שקשורה בארץ ישראל – בארץ טמאה ומלאה עבודה זרה כמו מצרים?

אמנם בהמשך המכילתא מוצע פתרון שעד שלא נבחרה ארץ ישראל היו כל הארצות כשרות לדבר ה', אבל עדיין קשה לרש"י. בתחילת פירושו לתורה הוא מעלה את הרעיון שהתורה צריכה להתחיל ממצוות החודש הזה לכם, וכאן, בפרשת החודש, מסתבר שמצווה חשובה זו ניתנה לא בארץ ישראל ולא בהר סיני ולא באהל מועד, אלא בתוך גילולי מצרים!!

אבל מה שקשה לרש"י ולמכילתא, פשוט וברור למדרש שמות רבה. והוא מציג את זה במשל הבא אמר ר' שמעון בן לקיש: גדולה חיבתם של ישראל שנגלה הקב"ה במקום עבודה זרה ובמקום טינופת ובמקום טומאה בשביל לגאלם. משל לכהן שנפלה תרומתו לבית הקברות. אמר: מה אעשה? לטמא את עצמי אי אפשר ולהניח תרומתי אי אפשר. מוטב לי לטמא את עצמי פעם אחת וחוזר ומטהר ולא אאבד את תרומתי. כך ישראל הם תרומתו של הקב"ה, שנאמר: "קודש ישראל לה' ראשית תבואתו" (ירמיה ב ג); היו בין הקברות ... אמר הקב"ה: היאך אני גואלם? להניחם אי אפשר, מוטב לירד ולהצילם, שנאמר: "וארד להצילו מיד מצרים" (שמות ג ט). וכשהוציאם, קרא לאהרן וטהר אותם, שנאמר: "וכפר על הקודש מטומאות בני ישראל".

בעלי ההלכה יפלפלו בדרשה זו שמדובר בטומאה דרבנן, וימצאו כל מיני הסברים לאפשרות שהכהן יטמא את עצמו ובלבד שיציל את התרומה (שממילא כבר נטמאה). אבל לבעלי האגדה הדבר פשוט וברור. אכן, הכהן הוא הקב"ה בנמשל, מתגלה בפרשת החודש בארץ מצרים הטמאה. והכל בשביל לגאול את עם ישראל ולהצילו מיד מצרים! ואם יש למישהו ספק בכוונת מדרש זה, הנה בא הסיום המפתיע שאחרי שהקב"ה נכנס למצרים ונטמא, הוא עצמו צריך כפרה וטהרה. ומי הוא שיטהר את הקב"ה? אהרן הכהן!! זה כוחו של המדרש.

אולי באמת במצווה מיוחדת זו צריך היה להתחיל את התורה!!

ראו [הדף המורחב כאן](#).

שבת שלום, מחלקי המים